

Afwegingskader maatregelen met maatschappelijke impact

Definitief

Inleiding

Het ravijnjaar dwingt de gemeente Sliedrecht ertoe om bezuinigingen door te voeren en/of extra inkomsten te genereren. De gemeentelijke organisatie is daarom gevraagd om alle mogelijke maatregelen in kaart te brengen die kunnen bijdragen aan het realiseren van deze financiële opgave. Om de verschillende maatregelen zorgvuldig te kunnen beoordelen, is een afwegingskader opgesteld. Dit kader dient als hulpmiddel om maatregelen te wegen en onderling te prioriteren.

Het afwegingskader is tot stand gekomen via een zorgvuldig proces, waarbij sessies zijn georganiseerd met de gemeenteraad, het college van B&W, de ambtelijke organisatie en de Adviesraad Sociaal Domein. Tijdens deze sessies zijn criteria verzameld die aangeven in hoeverre een maatregel wenselijk is ten opzichte van andere maatregelen.

De maatregelen worden beoordeeld op basis van drie kaders:

- **Maatschappelijk kader**
- **Financieel kader**
- **Organisatorisch kader**

Uit al deze sessies komt als rode draad naar voren dat er veel belang wordt gehecht aan een maatschappelijk kader waarbij de maatregelen worden gewogen op effecten in de samenleving. Het thema bestaanszekerheid, de focus hierbij op de minima en het behoud van basisvoorzieningen is hierbij veel genoemd. Maar ook de lange termijn doelstellingen uit de koers 2030 en de veiligheid in Sliedrecht. Om dit getoonde belang op te nemen in het afwegingskader heeft het maatschappelijk kader één criterium meer dan het financiële en organisatorische kader, waardoor het maatschappelijk kader zwaarder weegt. Daarnaast telt het aantal punten in het maatschappelijk kader dubbel ten opzichte van de overige twee kaders.

Voor het financieel kader komt als rode draad uit de sessies dat de te nemen maatregel wel moet opwegen tegen het financiële effect hieruit, risicobeheersing en de focus op meer inkomsten in plaats van minder uitgaven belangrijk wordt gevonden.

Voor het organisatorische kader komt als rode draad uit de sessies dat de impact op de organisatie een belangrijk aspect is door een aantrekkelijke werkgever te blijven en de organisatie gezond te houden. Maar ook de impact op onze samenwerkende organisaties en het werk efficiënt en effectief organiseren worden hierbij genoemd.

Omdat het Collegewerkprogramma 2022 – 2026 (hierna CWP 2022-2026) is opgesteld op basis van de Koers 2030 en het hoofdlijnenakkoord, is het CWP 2022 – 2026 gekoppeld aan deze rode draden uit de sessies om het afwegingskader langdurig te kunnen gebruiken.

Dit leidt tot het volgende afwegingskader waarmee de geïnventariseerde maatregelen met maatschappelijke impact kunnen worden gewogen.

Maatschappelijk kader

Een maatschappelijk kader verwijst naar de manier waarop beleid en keuzes bijdragen aan een sterke, veerkrachtige en inclusieve Sliedrechtse samenleving. Het draait om het versterken van bestaanszekerheid (zoals inkomenszekerheid, wonen en zorg), het verbeteren van leefbaarheid (zoals veilige, groene en sociale wijken), het verantwoord inzetten van publieke middelen waarbij gebruikers bijdragen aan voorzieningen waarvan zij profiteren, en het maken van duurzame keuzes die passen binnen de koers 2030. Binnen dit maatschappelijk kader wordt in de afweging gebruik gemaakt van de volgende vier criteria:

1. Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid betekent vanuit het CWP 2022 -2026 dat inwoners voldoende inkomen, betaalbare woonruimte, toegang tot zorg en de mogelijkheid hebben om financiële buffers op te bouwen voor onverwachte uitgaven. Het is de basis die mensen nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. De gemeente richt zich hierbij vooral op financieel kwetsbare inwoners, met aandacht voor armoedebestrijding, ondersteuning, onderwijs en werkgelegenheid. Hoe meer de maatregel negatieve invloed heeft op de bestaanszekerheid, hoe lager de score in de afweging.

2. Leefbaarheid

Leefbaarheid beschrijft de kwaliteit van wonen in de gemeente en hoe prettig, veilig en comfortabel inwoners hun leefomgeving ervaren. Het omvat het belang van ruimtelijke en sociale vernieuwing, het tegengaan van overlast en het verbeteren van de woonomgeving, vooral in kwetsbare wijken. Leefbaarheid wordt in het CWP 2022 – 2026 gekoppeld aan veilige, gezonde en aantrekkelijke buurten. Ook omvat het hier aandacht voor voldoende groen, goede voorzieningen en sociale verbondenheid. Hoe minder afbreuk de maatregel heeft op de leefbaarheid hoe hoger de score in de afweging.

3. De gebruiker betaalt

Het uitgangspunt 'de gebruiker betaalt' betekent dat degene die gebruikmaakt van een dienst of voorziening, zelf (een deel) van de kosten draagt. Dit uitgangspunt zorgt ervoor dat niet de hele gemeenschap, maar vooral de directie gebruiker financieel bijdraagt. Dit sluit aan op het uitgangspunt in het CWP 2022 – 2026 waarin is opgenomen dat de gemeentelijke lasten voor inwoners en bedrijven op verantwoorde wijze meebewegen met economische en inhoudelijke ontwikkelingen. Hoe meer de maatregel voldoet aan dit uitgangspunt, hoe hoger de score in de afweging.

4. Koers 2030: Lange termijn agenda

Binnen dit criterium wordt ingeschat in hoeverre de maatregel bijdraagt aan de toekomstvisie van de gemeente Sliedrecht. Een bijdrage aan de Koers 2030 betekent dat de maatregel aansluit bij de lange termijn doelen van de gemeente om het dorp inclusiever, duurzamer, aantrekkelijker en levendiger te maken. In het CWP 2022 – 2026 gaat het dan onder andere om:

- voldoende en passende woningen
- veilige en leefbare wijken
- een sterke sociale structuur
- een goed ondernemersklimaat
- duurzame energievoorzieningen

Hoe minder afbreuk de maatregel heeft op de toekomstvisie en daarmee aan deze lange termijnvisie hoe hoger de score in de afweging.

Financieel kader

Een financieel kader verwijst naar het streven van de gemeente Sliedrecht naar een gezonde, duurzame en realistische begroting, waarin investeringen verantwoord zijn en bijdragen aan maatschappelijke doelen. Dit betekent dat keuzes worden onderbouwd met inzicht in kosten en baten, dat risico's beheersbaar zijn, en dat structurele inkomsten waar mogelijk worden versterkt. Financiële afwegingen worden gemaakt met oog voor effectiviteit, uitvoerbaarheid en continuïteit, binnen de context van Koers 2030. Maatregelen worden daarbij niet alleen beoordeeld op hun doel of maatschappelijk waarde, maar ook op de betrouwbaarheid en voorspelbaarheid van de kosten en opbrengsten.

Binnen dit financieel kader wordt in de afweging gebruik gemaakt van de volgende drie criteria:

5. Kosten – batenanalyse

Binnen dit criterium wordt ingeschat of de maatregel wel in verhouding staat tot de financiële opbrengst. Hierbij wordt gekeken naar de inspanningen om de maatregelen tot uitvoer te brengen versus de financiële opbrengst ervan. Daarnaast wordt beoordeeld of de maatregel niet leidt tot negatieve financiële effecten op andere gebieden (het zogenaamde waterbedeffect). Hoe gunstiger de verhouding is tussen de benodigde inspanning en het financieel effect, en hoe kleiner het waterbedeffect van een maatregel, hoe hoger de score in de afweging.

6. Zekerheid op financieel effect

Binnen dit criterium wordt een inschatting gemaakt wat de (financiële) gevolgen zijn, en hoe zeker die uitkomsten zijn. Dit wordt gedaan door rekening te houden met eventuele risico's die gepaard gaan met de invoering of uitvoering van de maatregel (risicobeheersing). Hoe meer zekerheid bij de maatregel hoe hoger de score in de afweging.

7. Vergroten van inkomsten

Binnen dit criterium wordt een inschatting gemaakt in hoeverre er structurele inkomstenbronnen aan worden geboord boren of versterkt, zodat er meer financiële ruimte ontstaat voor maatschappelijke investeringen, zonder de begroting uit balans te brengen. Deze aanpak draagt bij aan een duurzame en stabiele financiële huishouding. Een maatregel welke de inkomsten verhoogd scoort hierbij hoger in de afweging dan een bezuinigingsmaatregel die de lasten verlaagd.

Organisatorisch kader

Een organisatorisch kader verwijst naar de mate waarin een maatregel of project uitvoerbaar, werkbaar en duurzaam is binnen de gemeentelijke organisatie én in samenwerking met externe partners. Het gaat om de belasting en inzet van ambtelijke capaciteit, de vereiste samenwerking met maatschappelijke organisaties en de vraag of beleid efficiënt (met zo min mogelijk middelen) en effectief (met maximaal resultaat) kan worden uitgevoerd. Daarbij is het belangrijk dat de organisatie wendbaar en slagvaardig blijft om in te spelen op veranderende omstandigheden.

Binnen dit organisatorische kader wordt in de afweging gebruik gemaakt van de volgende drie criteria:

8. Impact gemeentelijke organisatie

Binnen dit criterium wordt meegewogen hoeveel extra inzet, capaciteit en aanpassing binnen de ambtelijke organisatie nodig is om een maatregel uit te voeren en/of we voldoende aantrekkelijk blijven als werkgever. In het CWP 2022- 2026 wordt benadrukt dat de gemeente voor grote opgaven staat, zoals woningbouw, energietransitie en sociale vernieuwing. Deze vragen veel van de organisatie, terwijl ambtelijke capaciteit en middelen beperkt zijn. Daarom is het belangrijk om bij elk plan of project af te wegen of de gemeentelijke organisatie het aankan, welke uitvoeringskracht nodig is en of er genoeg expertise beschikbaar is. Een maatregel kan ook een gunstig effect hebben doordat het capaciteit vrijspeelt. Hoe groter de impact op tijd, mensen en middelen binnen de gemeente, hoe zwaarder het weegt in de afweging of een maatregel uitvoerbaar is. Hoe minder de maatregel impact heeft op de gemeentelijke organisatie, hoe hoger de score in de afweging.

9. Impact externe organisatie(s)

Binnen dit criterium wordt meegewogen wat een maatregel vraagt van partners buiten de gemeente, zoals maatschappelijke instellingen, ondernemers, woningcorporaties, zorgaanbieders of regionale samenwerkingsverbanden. In het CWP 2022 -2026 wordt samenwerking met deze externe partijen nadrukkelijk benoemd als essentieel voor het realiseren van ambities, bijvoorbeeld bij woningbouw, zorg, energie, veiligheid en sociaal beleid. Daarom wordt ingeschat hoeveel en wat de maatregel vraagt van externe organisaties qua tijd, geld, uitvoering en samenwerking. Hoe minder de maatregel vraagt van de externe organisaties, hoe hoger de score in de afweging.

10. Efficiëntie en effectiviteit

Binnen dit criterium wordt gekeken naar maatregelen die door een efficiënter gebruik van middelen een vergelijkbare of betere uitkomst geeft dan voorheen. In het CWP 2022 - 2026 is aangegeven in de randvoorwaarde van een slagvaardige organisatie: de gemeente wil haar uitvoering versterken door scherpere prioritering, slimme samenwerking en betere aansluiting van middelen op doelen. Maatregelen als gevolg van efficiëntie en effectiviteit krijgen een hogere score in de afweging.